

Asia: VN/35745/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle opintoetuslaiksi ja eräiksi muiksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Esityksen yleiset tavoitteet

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta (HYY) näkee hallituksen esityksen tavoitteet yleisesti kannatettavina. Haluamme kuitenkin korostaa, että täysipäiväisen opiskelun mahdollistaminen sekä opiskeluaikaisen toimeentulon turvaaminen tulisivat olla ensisijaiset tavoitteet, joihin hallituksen esityksen toimenpiteiden tulisi vastata. Toimenpiteet jäävät kuitenkin puolitiehen. Päätoiminen opiskeleminen ei ehdotetulla tukirakenteella näyttäyty motivoivana tai kannustavana vaihtoehtona, sillä päätoimisen opiskelijan tuloja ei paranneta, ja opintolainan hyvitysmallia muutetaan hyödyttämään yhä pienempää ryhmää opiskelijoita.

Hallituksen esitys ei mahdollista täysipäiväistä opiskelua tai turvaa opiskelijoiden toimeentuloa, sillä merkittäviä muutoksia nykytilanteeseen ei tehdä. Opiskelijoiden toimeentulosta on tehty entistä lainapainoitteisempaa kasvattamalla opintolainan valtiontakausta, ja noin 60 % opintotuesta on lainaa. Samalla asumisen tuki on pienentynyt, kun opiskelijat on siirretty takaisin opintotuen asumislisän piiriin. Kelan tuoreen tutkimuksen (2026) mukaan ilman lainaa opiskelijan toimeentulo ei riitä kattamaan maltillisia viitebudjetteja. Lainan nostaminen on siis pakollista, ellei opiskelija mene töihin tai saa taloudellista apua muualta. Tämä heikentää opiskelun kannustimia erityisesti matalista tuloluokista tuleville opiskelijoille, joille lainan ottaminen on suurempi riski, sekä kannustaa ympärivuotiseen työntekoon, joka on poissa opiskelujasta.

Samanaikaisesti kun esitys vahvistaa opintotuen lainapainotteisuutta, se kaventaa ryhmää, joka hyötyy lainahyvityksistä. Hyvityksen alarajasummaa esitetään nostettavaksi 8000 euroon samalla kun hyvitys portaistetaan entistä tiukemmin kiinni ajoissa valmistumiseen. Lisäksi lainan hyvitysmäärän maksimi täyttyy luultavammin jo alemman korkeakoulututkinnon aikana, jolloin kannustinvaikutus ylempään korkeakoulututkintoon on minimaalinen. Tällöin lainan takaisinmaksuun liittyvä kannustinvaikutus ei toimi suunnitellusti. Esityksen toimenpiteiden toteutuessa opiskelijat saattavat joutua valitsemaan, valmistuvatko he ajoissa suuren lainapotin

kanssa yhä pienemmällä hyvityksellä, vai mieluummin myöhemmin pienemmällä lainasummalla työskentelyn lomassa. Kumpikaan näistä ei ole se, mihin esityksellä pyritään.

Tavoitteiden kannalta esityksen suurin haaste on, että opintoetuuksille nimetään paljon erilaisia päämääriä ja vaikutuksia esityksen nimettyjen tavoitteiden ulkopuolella, kuten perheellisten ihmisten kannustaminen opiskelemaan, ja valtiolle opiskelijoista tulevista kuluista säästäminen. Nämä tavoitteet ovat osittain jopa ristiriitaisia keskenään, ja opintoetuuksien perimmäinen tavoite hämärtyy. Esityksen toimenpiteiden tulisi vastata tarkemmin asetettuihin tavoitteisiin.

2. Opintorahan, asumislisän ja opintolainan valtioneuvoston myöntäminen ja määrät

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta haluaa korostaa, että opintorahan ja asumislisän määrät ovat liian matalat. Ne eivät riitä kattamaan peruselinkustannuksia, mikä näkyy korostetusti pääkaupunkiseudulla, jossa muun muassa asuinkustannukset ovat muuta maata korkeammat.

HYY painottaa, että nykyinen lainapainotteinen opintotuki ei ole kannatettava tapa järjestää opiskelijoiden sosiaaliturvaa. Tämän vuoksi kannatamme opintorahan ja asumislisän tasokorotuksia ja indeksisidonnaisuutta. Opintorahan korottaminen parantaisi opiskelijoiden hyvinvointia sekä mahdollisuuksia keskittyä täysipäiväiseen opiskeluun, kun opintojen lisäksi opiskelijoiden ei tarvitsisi murehtia velkaantumisesta tai töiden hankinnasta. Erityisesti huonossa suhdannetilanteessa, jossa työpaikkoja on tarjolla niukasti, on tärkeää, että opintorahalla eläminen on mahdollista. Tasokorottamisen lisäksi indeksisidonnaisuus on keskeinen tapa huolehtia opintotuen ostovoimasta, joten opintoraha pitäisi jatkossa suojata indeksijäädytyksiltä.

Opintorahan tason nostamista ei esityksessä ehdoteta, mutta sen vaikutuksia arvioidaan. Esityksen mukaan merkittävät tasokorotukset lisääisivät valtion menoja, mutta toisaalta vähentäisivät toimeentulotuella opiskelemisen ja opiskellessa työssäkäynnin tarvetta. Toisaalta työssäkäynnin vähentäminen vähentäisi verotuloja. Esityksessä sanotaan, että korotuksen myötä opintotuki muuttuisi yhä tarveperustaisemmaksi, ja hyödyttäisi näin yhä pienempää joukkoa opiskelijoita. Tämä nähdään ongelmallisena. Samaan aikaan kuitenkin esityksessä tietoisesti esitetään lainahyvityksen ohjaamista yhä pienemmälle joukolle opiskelijoita, jotka ovat ottaneet sopivan määrän lainaa. Kohdistamista tapahtuu jo, jolloin se tulisi kohdistaa kaikille opiskelijoille opintorahan muodossa.

Opintotuen asumislisän tulisi paremmin huomioida todellisia asumiskustannuksia opiskelupaikkakunnilla. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla on jatkuva pula opiskelija-asunnoista, eikä asumislisä riitä edes soluasunnon vuokraan. Nykyiset alueelliset tukisummarajat eivät myöskään korreloi riittävän tarkasti vuokrien suuruuden kanssa erityisesti korkeakoulukaupungeissa. Summaa tulisi verrata tosiasiallisiin hintoihin, joita opiskelijat maksavat asunnoistaan. Asumislisä tulisi myös sitoa indeksiin, kuten opintotuen uudistamisen työryhmän muistio (30.1.2025) toi esiin. HYY haluaa myös muistuttaa, että asumislisälle siirtyminen on vaikeuttanut opiskelijoiden kesän toimeentuloa huomattavasti, sillä opiskelijoilla ei välttämättä ole oikeutta mihinkään asumisen tukeen kesäkuukausina.

Ainoa konkreettinen muutosesitys korkeakouluopiskelijoille on tulo rajojen indeksijäädytys kahdeksi vuodeksi. Esitys jälleen monimutkaistaa opiskelijoiden tukea. Lyhytaikaiset ja yllättävät muutokset eivät luo ennakoitavaa toimeentuloa opiskelijoille.

HYY on huolissaan opiskelijoiden kasvavasta velkaantumisesta. Opintolainan valtiontakauksen määrää on korotettu viime vuosikymmenen aikana useasti samaan aikaan, kun opintorahan tasoa ei ole korotettu ja opiskelijat on siirretty takaisin asumislisän piiriin. Yhdessä korkotasojen ja elinkustannusten nousun kanssa tämä luo yhtäaikaisesti efektin, jossa opiskelijan on pakko ottaa yhä enemmän velkaa selvittääkseen arjessa, otettu velka kerää entistä suurempia korkokustannuksia, mutta opintolainahyvitys ei seuraa kasvavaa velkaantumista. Hallituksen esityksen uusi opintolainahyvitysmalli ei ota huomioon opiskelijoiden todellista velkataakkaa riittävästi, kuten ei nykymallikaan.

3. Opintotukeen oikeuttavat opinnot ja tukiaika muissa kuin korkeakouluopinnoissa

Toiselle asteelle kaavailtu maksimitukikuukausimäärä huolestuttaa Helsingin yliopiston ylioppilaskuntaa. Toisen asteen tukikuukausimalli kaventaa nuoren valinnanmahdollisuuksia ja tekee oman tulevaisuuden koulutuspolun valitsemisesta yhä lopullisempaa. Jos esimerkiksi päätyy menemään ammattioppilaitokseen ja haluaisi myöhemmin tehdä lukion oppimäärän, ei siihen välttämättä enää ole mahdollisuutta. Tämä asettaa paljon painetta 15-vuotiaalle kyetä tekemään valinnat loppuelämänsä koulutuspoluista. Lisäksi se kaventaa tulevaisuuden valintoja, sillä koulutuksista toinen valmistaa akatemiaan ja toinen ammattiin. Tämä ei toimi kannustimena opiskeluun.

Lisäksi alaikäisille asetettu taloudellinen ja ajallinen paine opiskeluun on omiaan tuottamaan huonovointisia opiskelijoita, jotka jo korkea-asteelle siirtyessään ovat vähemmän valmiita opiskelemaan tutkintoa läpi tavoiteajassa. Tukikuukausien loppuminen on merkittävä stressinaihe monelle korkea-asteella. Tämän huolen tuominen jo toiselle asteelle luo riskin siihen, että korkea-asteelle siirryttäessä nuorella on jo koettuna opiskeluun liittyvää aikataulupainetta, joka voi vaikuttaa jaksamiseen. Tämä ei kannusta opiskelemaan lisää, ja osuu muutenkin haavoittuvaisessa asemassa hyvinvointinsa kanssa oleviin opiskelijoihin. Stressi omasta pystyvyydestä ja toimeentulosta iskee yhä nuorempiin ajassa, jossa tulevaisuus usko on muutenkin alhaalla. Stressaantunut nuori selviytyy luultavasti myös korkeakouluopinnoista tavoiteajassa vähemmän todennäköisesti.

4. Opintotukeen oikeuttavat opinnot ja tukiaika korkeakouluopinnoissa

HYY kannattaa selkeyttämistä, missä tilanteissa on mahdollista saada harkinnanvaraisesti lisää tukikuukausia. Muutos tunnistaa paremmin opiskelijoiden moninaisia elämäntilanteita. Haluamme kuitenkin myös tuoda esille, että opintotukiaika on korkeakouluopinnoissa hyvin tiukka, mikä johtaa harkinnanvaraisten tukikuukausien tarpeeseen. Tukikuukausien tarve voi kasvaa, kun opiskelijoiden tulee opiskella saadakseen asumisen tukea kesällä. Jotta opiskelijoiden toimeentulo koko opintoajan olisi turvattu, tulisi tukiaikaan lisätä opintotukikuukausia kaikille opiskelijoille. Tämä vähentäisi muiden etuuksien, kuten toimeentulotuen tarvetta, ja tekisi opintotuesta turvallisemman tulonlähteen.

5. Huoltajakorotus

Huoltajakorotukseen esitettävä korotus on kannatettava, jokseenkin vähämerkityksellinen, muutos. Jos tarkoitus on kannustaa perheellisiä opiskelemaan tai opiskelijoita perheellistymään, niin kolmekymmentä euroa ensimmäisen lapsen jälkeen ei ole huomattava summa. Muutos ei myöskään koske ensimmäistä lasta, jolloin se ei vaikuta moneen perheellistymistä harkitsevaan opiskelijaan. Korotus ei myöskään korvaa aikuiskoulutustuen roolia, sillä saadakse huoltajakorotusta opiskelijalla on oltava opintotukikuukausia käytettävänä. Perheellistymistä opintojen aikana pitäisi tukea korkeammalla taloudellisella tuella sekä joustavilla opiskelukäytänteillä ja opintoajalla.

6. Oppivelvollisen erityinen asumislisä ja koulumatkatuki

Ei lausuttavaa.

7. Opintolainan myöntäminen ja valtioneuvoston

HYY on pettynyt, ettei opiskelijoiden velkaantumiseen puututa hallituksen esityksessä. Opiskelijat ovat yhä ainoa ihmisryhmä, joka on pakotettu velkaantumaan osana heidän sosiaaliturvaansa. Opintolainan valtioneuvoston nousua 850 euroon kuukaudessa tulemme jatkossa näkemään yli 40 000 euron opintolainoja. Kokonaisuudistus olisi ollut täydellinen aika puuttua tähän epäkohtaan ja kehittää opintotukea takaisin kohti opintorahapainotteisuutta. Opiskelijoiden vaikeaa taloudellista tilannetta ei kuitenkaan huomioida, vaan velkaantumisen annetaan kasvaa. Opintotuki tulisi nähdä ensisijaisesti sosiaaliturvana, eikä koulutuspoliittisena työkaluna.

Samalla kun hallituksen esitys pakottaa opiskelijoita jatkamaan velkaantumistaan, se myös suhtautuu ristiriitaisesti opintolainaan. Toisaalta todetaan, että opiskelijoita pitää kannustaa harkitsemaan lainan käyttöä ja perheellisten ja alaikäisten opiskelijoiden velkaantumista on tarvetta ehkäistä. Lisäksi pyritään kannustamaan "suunnitelmallista" ja "maltillista" lainankäyttöä, joksi kuvataan 500 euron nostamista kuukaudessa. Todellisuudessa enemmistöllä opiskelijoista, erityisesti pääkaupunkiseudulla, ei ole mahdollisuuksia valita muuta kuin kaiken lainan nostamisen toimeentulonsa turvaamiseksi, ja pankit kannustavat nostamaan koko lukukaudelle myönnetyn lainan. Samanaikaisesti opintolainahyvitystä kehitetään suuntaan, jossa lainaa pitää ottaa suurempia määriä, jotta siitä on hyötyä. Esityksessä tulisi tarkentaa, mitä tavoitellaan opintolainan suhteen.

8. Luottolaitoksen velvollisuudet ja opintolainan takaisinmaksun vaatiminen

HYY kannattaa luottolaitoksille asetettuja velvollisuuksia sekä opintolainan takaisinmaksun vaatimiseen esitettyjä muutoksia. Esitetyt muutokset parantavat opintolainan turvallisuutta. Opintolaina on usealle opiskelijalle ensimmäinen oma laina, jonka vuoksi myös luottolaitosten tulee viestiä mahdollisuudesta korkoavustukseen ja opintolainansaajan oikeudesta saada tukea korkojen maksuun ja joustoja lyhennyksen suorittamiseen.

Kuitenkin yhden kuukauden ilmoitusaika pääomittamisen päättymisestä ja lainan takaisinmaksun alkamisesta on liian lyhyt. Luottolaitoksen tulisi ilmoittaa opintolainansaajalle vähintään kahta kuukautta etukäteen maksujen alkamisesta. Kuukausi on lyhyt aika valmistautua takaisinmaksuun, varsinkin kun palkanmaksukäytänteet vaihtelevat suuresti työpaikkojen välillä sekä suurien lainamäärien takia korot voivat olla erityisen suuret.

Tämän lisäksi luottolaitoksille tulee asettaa velvollisuus helpottaa lainan nostamista erissä. Nykyisin korkeakouluopiskelijoita kannustetaan nostamaan lukukausittaiset lainat kerralla, sillä se on yksinkertaisempaa ja halvempaa kuin sopia ja maksaa useasta erästä. Tämä ei kannusta harkittuun lainankäyttöön, jolloin opintolainaa nostetaan vain tarpeen mukaan.

9. Korkoavustus

Pääosin korkoavustukseen esitettävät muutokset ovat kannatettavia ja helpottavat avustukseen oikeutettujen opintolainansaajien taloudellista tilannetta. Kuitenkin korkoavustuksen aikaa ei tulisi lyhentää neljään korkokauteen, vaan pitää se viidessä korkokaudessa. Korot tulevat kasvamaan suurten lainamäärien yleistyessä, joten tuen ajan lyhentämiseen ei ole perustetta. Korkoavustuksen ajan lyhentäminen on heikennys opintolainansaajia kohtaa ja kohdistuu erityisesti pienituloisimmille velallisille.

Muutosten lisäksi korkoavustuksen tuloarvoja tasoa tulisi korottaa. Jo nyt kolmanneksella on opintolainaa yli 24 000 euroa. Lainantakauksen määrän kasvettua suuret lainat tulevat kasvamaan tulevaisuudessa. Tämä yhdistettynä korkojen nousuun luo suurempaa tarvetta tukeen myös yli tuloarvojen tienaavien joukossa. Korkoavustuksen saatavuuden parantaminen on yksinkertainen tapa parantaa opintolainan turvallisuutta korkokaton ollessa vaikeasti toteutettavissa.

10. Opintolainahyvitys

HYY on ilahtunut, että valmistelussa on todettu tarve uudistaa opintolainahyvitystä. Hyvitys luotiin huomattavasti pienemmälle lainatasolle (400 €/kk), joka ei ole vastannut opiskelijoiden todellista lainatasoa yli kymmeneen vuoteen. Olemmekin tyytyväisiä, että hyvityksessä huomioitaisiin lainan todellinen kuukausimäärä (850 €) ja myös lääkäritodistus riittäisi todisteena opintojen viivästyisestä sairauspäivärahan sijaan. Kuitenkin HYY ei kannata hallituksen esityksen mallia, vaan näkee suuremman uudistustarpeen opintolainahyvityksessä.

Opiskelijat ovat pakotettuja velkaantumaan. Kuten Kelan tutkimus (2026) opiskelijoiden viitebudjetista osoitti, pelkkä opintoraha ja opintotuen asumislisä eivät riitä kattamaan elämisen kuluja, erityisesti pääkaupunkiseudulla. Opintolainan ottaminen on suurimmalle osalle opiskelijoista pakko, ei vaihtoehto. Tämä pitäisi huomioida myös opintolainahyvityksessä, eli hyvityksen pitäisi kohdistua kaikkiin opiskelijoihin.

Nyt esitetty malli ei kohtele opiskelijoita tasa-arvoisesti. Opintolainahyvityksen uudistamista koskevassa muistiossa todetaan, että uusi hyvitysmalli suosii ammattikorkeakoulututkinnon suorittajia, opiskelijoita, joilla on hyväksiluettavia opintoja sekä aloja, joissa voi valmistua nopeasti. Lisäksi suurimman hyödyn tulevat saamaan opiskelijat, joilla opinnot etenevät jo nyt sujuvasti sekä henkilöt, jotka pystyvät suunnitelmallisesti nostamaan lainaa korkeintaan 25 000 euroa. Opintolainan valtiontakauksen ollessa 850 euroa kuukaudessa viiden vuoden tutkinnon suorittaja voi kuitenkin nostaa lainaa yhteensä 38 250 euroa korkoja huomioimatta. Opintolainahyvityksen 7000 euron enimmäismäärä on siis jo ennen lain voimaantuloa auttamattomasti liian matala taso.

HYY suhtautuu kriittisesti esitettyyn opintolainahyvitysmalliin myös sen vaikutusten vuoksi. Kaksiportaisen mallin odotetaan vähentävän opintolainahyvitysmenoja, jos lainanottaminen säilyy samansuuntaisena kuin nyt. Kyseessä on siis mahdollinen leikkaus opiskelijoiden toimeentuloon, eikä tosiasiallinen parannus opintolainahyvitykseen. Lisäksi opintojen läpäisyyn odotetaan korkeintaan hyvin maltillisia muutoksia, joten muutosten tavoitteet opintojen nopeuttamisesta tulisivat olemaan hyvin pienet suhteutettuna tehtyjen muutosten kokonaisuuteen.

Parempi malli olisi opintolainahyvitys, joka pienenesi portaittaisesti, mitä pidemmäksi opinnot venyvät. Tällöin lainahyvitys kannustaa valmistumaan myös tavoite- ja määräajan jälkeen, sillä opiskelijalla olisi mahdollisuus saada edes pieni helpotus lainataakkaansa. Se myös ehkäisi opintojen jättämistä kesken pitkäksi ajaksi, kun hyvitykseen olisi mahdollisuus myös useamman vuoden jälkeen.

11. Takausvastuulaina ja sen perintä

HYY näkee opintolainavelallisten aseman parantamisen kannatettavana. Opintolainataakasta ei saa tulla liian suurta riskiä heille, joilla on työntekoon tai opiskeluun vaikuttava sairaus tai vamma.

12. Muut liitelait

Ei lausuttavaa.

13. Esityksen vaikutusarviot

Esityksen vaikutusarviot ovat puutteelliset. Vaikutuksia on tarkasteltu vain vuoteen 2030 saakka, ja arvioista puuttuu kokonaan opintolainapainoitteisen järjestelmän vaikutus korkeakouluopiskelijoiden taloudelliseen tilanteeseen. Esitys ei huomioi, ettei ilman opintolainaa ole mahdollista saavuttaa opiskelijoiden viitebudjetit ja selviytyä pakollisista menoista erityisesti pääkaupunkiseudulla. Tämä vaikuttaa suoraan esityksen tavoitteeseen mahdollistaa keskittyminen päätoimiseen opiskeluun. Lisäksi esityksestä puuttuu hyvinvointiarviot. Esimerkiksi korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimuksessa (KOTT, 2024) on todettu, että toimeentulovaikeudet ovat yleistyneet korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa vuosina 2021–2024, ja melkein jopa viidennes on joutunut tinkimään lääkkeiden ostosta rahanpuutteen vuoksi.

Esityksessä ei ole arvioitu suurten opintolainavelkojen vaikutuksia. Taloudellinen epävarmuus ja suuret velat vaikeuttavat opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden tulevaisuuden suunnittelua. Esimerkiksi perheen perustaminen tai oman asunnon ostaminen voivat jäädä monelle vain haaveeksi, sillä suuren opintolainavelan vuoksi he eivät uskalla tehdä suuria päätöksiä ennen kuin velan takaisinmaksu on suoritettu. 49 % korkeakouluopiskelijoista kertoi, että lasten hankinnan esteenä on taloudellinen tilanne (KOTT, 2024). Jos lasten hankintaa tai ensiasunnon ostoa halutaan helpottaa, tulee ottaa huomioon myös opiskelijoiden velkaantuminen ja sen vaikutukset.

Velalla on myös muita laajempia vaikutuksia ihmisten toimintaan, jotka saattavat alkaa jo kauan ennen kuin sen takaisinmaksu realisoituu (esim. Lazzarato, 2015). Opiskelijat tottuvat jo toisella asteella ajatukseen siitä, että heillä tulee olemaan velkaa. Tämän velan kokonaissumma on suuri, mutta vielä tietämättömissä, ja se, kuinka nopeasti he suoriutuvat opinnoistaan määrittää osittain

sen, kuinka paljon velkaa he joutuvat ottamaan. Tämä on vaikutus, joka näkyy opiskelijoiden hyvinvoinnissa jo silloin, kun heillä ei vielä ole velvollisuutta maksaa velkaa takaisin.

14. Muita huomioita

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta on pettynyt opintotuen kokonaisuudistukseen. Uudistusta tehdessä olisi ollut mahdollisuus luoda opiskelijoille parempaa toimeentulon turvaa, joka tosiasiallisesti mahdollistaa täysipäiväisen opiskelun ilman opintolainapakkoa. Linjaus kustannusneutraaliudesta on vesittänyt mahdollisuudet toteuttaa todellinen uudistus, eikä vain tehdä hienosäätöä, mitä nykyinen kokonaisuudistus lähinnä on. Suurempia muutoksia opintotukeen on tehty kokonaisuudistuksen ulkopuolella tällä hallituskaudella, kuten opiskelijoiden siirtäminen opintotuen asumislisälle sekä lainatakauksen korottaminen 200 eurolla.

Koulutuspoliittisessa visiossa on linjattu tavoitteesta nostaa Suomen koulutustasoa 60 %:iin. Jos hallitus haluaa sitoutua tämän tavoitteen saavuttamiseen, tulee tämä huomioida myös opintotukiudistuksessa. Tavoitteen saavuttamiseksi myös opiskelijoiden toimeentuloon ja erityisesti rahamuotoisiin etuuksiin tulee panostaa. Opintorahan ja asumislisän matala taso ja tuen opintolainapainoitteisuus eivät houkuttele siirtymään korkeakouluopintojen pariin, jos muilla tuilla saa enemmän rahamuotoisia etuuksia ilman velkaantumispakkoa. Koulutustason nostaminen vaatii, että yhä moninaisemmista taustoista tulevat nuoret pystyvät hakeutumaan korkeakoulutukseen ja suoriutumaan opinnoistaan. Koulutus periytyy yhä vahvasti suomalaisessa yhteiskunnassa, mutta on myös olemassa keinoja tehdä koulutuksesta saavutettavampaa. Opintotuki voi parhaimmillaan toimia osana koulutuksen saavutettavuuden edistämistä.

HYY haluaa myös korostaa, että esitysten voimaantuloajat vaihtelevat, mikä monimutkaistaa opintotukijärjestelmää ja tulee aiheuttamaan epätietoisuutta opiskelijoiden keskuudessa. Kelan ja muiden toimijoiden tulee valmistautua viestimään hyvin selkeästi ja useasti muutoksista suoraan erityisesti nykyisille opiskelijoille. Opiskelijoita ei tule jättää yksin selviytymään tukiviidakossa.

Lopuksi haluamme tuoda esille, että opiskelu on yhä painostetumpaa. Jo peruskouluikäisten tulee tietää, mihin opintoihin he haluavat suuntautua, ja paine vain kasvaa korkeakouluopintoihin siirryttäessä. Nuorisobarometrin 2025 mukaan yli puolet nuorista kokee paineita koulutuksen saamisesta. Opintotukijärjestelmää pitää joustavoittaa, jotta myös opintojen aikana on mahdollista oman itsensä ja elämänsä suunnan etsintä. Samalla paineet koulutuksesta ja suorittamisesta vähenevät. Opiskeluvuosien aikana ei vain opiskella, vaan myös opetellaan itsenäistä elämää, verkostoidutaan opiskelijajärjestötoiminnassa ja saadaan tärkeää demokratiakasvatusta esimerkiksi osallistumalla korkeakouluhallintoon.

Yliopistolain mukaan yksi yliopistojen tehtävistä on kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Opintotuen tulisi tukea myös näitä tavoitteita ja huolehtia, että opiskelijoilla on mahdollisuus kokeilla ja oppia opiskeluaikana opintojen ulkopuolella. Paineita vähentämällä luodaan hyvinvoivia ja aktiivisia kansalaisia.

Kymäläinen Mikko
Helsingin yliopiston ylioppilaskunta - Tiia Niemi